

Liga Narodów

Geneza Ligi Narodów

Tragiczne doświadczenia Wielkiej Wojny (I Wojny Światowej 1914-1918) stały się przyczyną powołania do życia idei powstania międzynarodowej, uniwersalnej organizacji politycznej, której głównym celem byłoby utrzymywanie pokoju na świecie i zapobieganie konfliktom. Idea ta została explicite wyrażona w czternastym punkcie skierowanego do Kongresu 8 stycznia 1918 roku słynnego przemówienia prezydenta Stanów Zjednoczonych Wilsona, które stało się znane jako „Czternaście punktów Wilsona”.

14. W oparciu o formalne konwencje musi zostać utworzona powszechna Liga Narodów, której celem będzie zapewnić wzajemne gwarancje niepodległości politycznej i integracji terytorialnej tak małym, jak i wielkim państwom.

Forsowana przez Wodrowa Wilsona propozycja spotkała się z aprobatą państw obradujących na konferencji pokojowej w Wersalu. Utworzenie Ligi Narodów stało się jednym z punktów traktatu wersalskiego. Jej Statut wszedł w życie 10 stycznia 1920 roku.

(adsbygoogle = window.adsbygoogle || []).push({});

Struktura i sposób działania Ligi Narodów

Struktura Ligi Narodów była trójelementowa. Organizacja posiadała trzy podstawowe organy: Zgromadzenie, Radę i Sekretariat.

a) Zgromadzenie – mające charakter plenarnych obrad przedstawicieli państw członkowskich. Każdemu członkowi przysługiwał jeden głos, delegacje państw mogły być maksymalnie trzyosobowe. Jego kompetencje nie były sprecyzowane – Zgromadzenie zajmowało się każdą sprawą, która miała związek ze światowym pokojem i zapobieganiu konfliktom. Pełniło rolę uchwałodawczą w procesie pracy Ligi Narodów.

b) Rada Ligi Narodów – będąca władzą wykonawczą Ligi Narodów, nazywana czasami jej rządem. Stała się najważniejszym i najbardziej skutecznym jej organem. Składała się z 9 członków – stałych (najważniejszych mocarstw) i niestałych, wybieranych na 6-letnią kadencję.

c) Sekretariat Ligi Narodów – organ koordynujący i organizujący pracę Ligi Narodów. Przygotowywał projekty ustaw, w tym ustawy budżetowej. Był to jedyny organ Ligi Narodów, który pracował permanentnie. Na jego czele stał Sekretarz Generalny, który był najwyższym przedstawicielem Ligi. Pierwszym Sekretarzem Generalnym został James Drummond z Wielkiej Brytanii, po nim urząd ten pełnili jeszcze: Francuz Joseph Avenol oraz Irlandczyk Sean Lester. Siedzibą Ligi Narodów była szwajcarska Genewa.

Dorobek Ligi Narodów

Liga Narodów okazała się organizacją mało efektywną. Złożyło się na to kilka czynników. Przede wszystkim organizacja miała problem z wypracowaniem consensusu w większości omawianych spraw. Partykularne interesy poszczególnych członków brały górę nad wspólnymi, często kosztownymi projektami. Ponadto na efektywności Ligi Narodów negatywnie wpływała nieobecność w jej strukturach największego ówczesnego mocarstwa – Stanów Zjednoczonych Ameryki, a także Niemiec (które wystąpiły z organizacji w 1933 roku) i ZSRR (który został przyjęty dopiero w 1934 roku, a wyrzucony w 1939 w związku z inwazją na Finlandię). Szybko okazało się, że Traktat Wersalski doprowadził do kolejnej polaryzacji sceny europejskiej na Niemcy i ich sojuszników z jednej strony i Francję oraz Wielką Brytanię z drugiej. Powodowało to, że najważniejsze decyzje polityczne dotyczące ładu międzynarodowego zapadały poza strukturami Ligi. Największą porażką organizacji był oczywiście wybuch II wojny światowej we wrześniu 1939 roku. Świadomość małej efektywności Ligi doprowadziła do jej formalnego rozwiązania w 1946 roku i jednoczesnego powołania nowej uniwersalnej organizacji międzynarodowej – Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Działalności Ligi Narodów zakończyła się więc całkowitą porażką. Nie można jednak nie doceniać znaczenia, jakie miała ona na dalsze prace nad międzynarodowym bezpieczeństwem w łonie ONZ. Doświadczenia Ligi były przestrożą i lekcją dla decydentów budujących ład międzynarodowy po II wojnie światowej.

Autor: Bartosz Wasilewski